

Nowa oferta edukacyjna Drawieńskiego Parku Narodowego w ramach „Ekomuzeum”

Trzy lata temu, podczas Konferencji zorganizowanej dla uczczenia jubileuszu 20-lecia DPN, padły deklaracje szukania nowej jakości w edukacji przyrodniczej i kulturowej. Wygłoszone wykłady ukazujące walory DPN i regionu stały się tłem do zaprezentowania idei Ekomuzeum.

Idea Ekomuzeum (muzeum otwartego, muzeum bez ścian) pojawiła się we Francji na przełomie lat 60/70-tych XX wieku. Na polski grunt przeniósł ją prof. Jan Pazdur projektując Ekomuzeum rzeki Kamiennej. Na przestrzeni lat Ekomuzea zyskały wielu zwolenników; obecnie w Polsce funkcjonuje 15 takich instytucji.

Idea Ekomuzeum zakłada prezentowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu w miejscu jego występowania, w naturalnym środowisku wraz z dorobkiem jego mieszkańców. To okazja do ukazania związku pomiędzy naturą, środowiskiem i kulturą. Tak o projekcie mówił prof. Stanisław Januszewski, prezes Fundacji Otwartego Muzeum Techniki we Wrocławiu, nasz prelegent:

„Idee nowego czasu wymagały również poszukiwania nowych form edukacji społeczeństwa. Na tym polu od XIX stulecia znajdowano również miejsce dla muzealnictwa. Nie było ono organizmem martwym, rozwijało się i przekształcało, by pełniej wyrazić potrzeby i aspiracje nowych pokoleń. Już z początkiem XX w. tradycyjne muzeum operujące kolekcją oderwaną od pierwotnej funkcji dopełniono skansenem, w którym dzieła kultury zyskały dynamizm również przez to, że były prezentowane w środowisku przyrodniczym. To nie starczyło na długo. Okazało się, że dzieła techniki nie sposób eksponować, jeżeli nie powiąże się techniki i technologii z nauką. Z czasem kolekcje, nawet skansenów, postrzegać zaczęto w kategoriach dzieł martwych. Tę lukę właśnie próbowano zapełnić formułą Ekomuzeum”.

Założenia Ekomuzeum nas przekonały. Trzy lata temu, po odbytej Konferencji zorganizowanie Ekomuzeum Rzeki Drawy zostało przesądzone.

Drawieński Park Narodowy oraz obszar Puszczy Drawskiej obfituje w wiele ciekawych, w niektórych przypadkach unikatowych elementów przyrodniczych, historycznych, kulturowych.

Na szczególną uwagę zasługują:

- geologia, w tym utwory związane z działalnością lodowca: m.in. wzgórze

- kemowe, drumliny, meandry rzeczne, terasy zalewowe, głazy narzutowe, skamieniałe fragmenty zwierząt żyjących miliony lat temu;
- petrografia: brukowane drogi, kamienne elementy kościołów, kamienne nagrobki, kamienne kierunkowskazy, kamienie milowe, głazy narzutowe;
 - dzieje dawnych mieszkańców Puszczy Drawskiej w tym: dawne osady budowane w sposób tradycyjny dla regionu, z towarzyszącymi im sadami, nasadzeniami, roślinami ogrodowymi, ewangelickie cmentarze, tradycje dawnych zawodów wykonywanych na rzece Drawie lub w jej sąsiedztwie (retmaństwo, hutnictwo, sieciarstwo, rybactwo);
 - parki podworskie, założenia parkowe, pomniki przyrody;
 - zabytki techniki;
 - ciemne niebo, bo jedno z najciemniejszych w Europie, nie zanieczyszczone sztucznym światłem, co daje lepsze efekty prowadzenia obserwacji astronomicznych.

Wiele z tych elementów jest już mało czytelnych w terenie, wiele zanika, niszczeje. Dlatego ukazanie tego w ramach Ekomuzeum to ostatnia szansa na ocalenie tego bogactwa od zapomnienia. W pierwszej kolejności w ramach „Ekomuzeum Rzeki Drawy” Drawieński Park Narodowy podjął się realizacji projektu „Ochrona tradycji architektonicznej Puszczy Drawskiej”.

Cele jakie postawił sobie Drawieński Park Narodowy były następujące:

- rozpoznanie i propagowanie tradycji architektonicznej regionu;
- prowadzenie edukacji w kierunku zachowania i kontynuacji lokalnej tradycji architektonicznej poprzez wydanie „Przewodnika po lokalnej tradycji architektonicznej Puszczy Drawskiej”;
- utworzenie szlaku tematycznego „Ochrona lokalnej tradycji architektonicznej i sadowniczej Puszczy Drawskiej”.

Cele zostały zrealizowane. Latem oddano do użytku trasę tematyczną, która zaczyna się przy Przystani Wodnej DPN w Drawnie, a kończy 30 km stąd na południe w osadzie Ostrowiec. Wyposażona została w tablice opisujące tradycyjny krajobraz wiejski, tradycyjne budownictwo murowane oraz drewniane, architekturę sakralną, tradycyjne dla regionu otoczenie domów w postaci ogrodów, przyogródków i sadów. Rozwinięcia tematów poruszonych na szlaku znajdują się w wydawnictwach DPN „Ochrona tradycji architektonicznej Puszczy Drawskiej” oraz „Ochrona tradycji ogrodniczo-sadowniczej Puszczy Drawskiej”. Aby wydawnictwa pełniły swoją rolę edukacyjną zostały przekazane mieszkańcom; książki otrzymali mieszkańcy 225 miejscowości na terenie Puszczy Drawskiej, gmin i powiatów regionu, z nadzieją, że przyczynią się do ochrony i kontynuacji tradycji w opisywanym zakresie.

Równolegle prowadzono drugi projekt związany z ochroną krajobrazu kulturowego Puszczy Drawskiej pt. „Ochrona tradycji ogrodniczo-sadowniczej Puszczy Drawskiej”.

Również w tym przypadku DPN postawił sobie cele do osiągnięcia:

- rozpoznanie i propagowanie uprawy drzew, krzewów owocowych i roślin ogródkowych tradycyjnie sadzonych na terenie Puszczy Drawskiej;
- prowadzenie edukacji w kierunku zachowania i kontynuacji lokalnej tradycji ogrodniczej pod hasłem „Dlaczego nie dla tuj, cyprysików, świerków we własnych ogrodach i co w zamian”, poprzez wydanie „Przewodnika po lokalnej tradycji ogrodniczo-sadowniczej Puszczy Drawskiej”;
- prowadzenie edukacji w kierunku zachowania i kontynuacji lokalnej tradycji sadowniczej, w tym jak założyć i zadbać o sad;
- ochrona zanikających elementów tradycyjnego krajobrazu kulturowego Puszczy Drawskiej otoczenia starych osad, przedwojennych sadów, przydomowych ogrodów;
- utworzenie szlaku tematycznego „Ochrona lokalnej tradycji architektonicznej i sadowniczej Puszczy Drawskiej”,
- założenie na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego kolekcji tradycyjnie sadzonych w Puszczy Drawskiej drzew i krzewów owocowych.

Miło nam potwierdzić, że osiągnęliśmy wszystkie z założonych celów.

To w ramach tego projektu udało nam się zorganizować stałą grupę mieszkańców Drawna, Zatomia i Barnimia, zainteresowaną ochroną walorów kulturowych okolicy, która brała udział w warsztatach szkoleniowych w Drawnie i w Parku Krajobrazowym Dolina Dolnej Wisły oraz aktywnie uczestniczyła w założeniu sadu drzew owocowych na Drawniku. Wiosną, na posadzonych obecnie wysokopiennych podkładkach zostaną zaszczerpione stare odmiany jabłoni pobrane z drzew ze starych sadów.

Stare, poniemieckie drzewa owocowe w tych sadach zginą wkrótce i być może sad DPN na Drawniku to będzie jedyne miejsce w którym będą rosnać jabłonie: Jesienne Kalwie Czerwone, Żeleźniaki, Renety Harberta i wiele innych ocalonych odmian.

Również w ramach tego projektu DPN wydał „Przewodnik po lokalnej tradycji ogrodniczo-sadowniczej”, który podobnie jak wydawnictwo opisane powyżej trafiło do mieszkańców z naszego regionu.

Zgodnie ze słowami prof. Januszewskiego „Ekomuzeum to nie zbytek, lecz autentyczna potrzeba promująca region i kraj. To również czynnik wpływający na aktywizację lokalnych społeczności i odgrywający ważką rolę w kreowaniu samorządności i odpowiedzialności za przestrzeń i środowisko, tak naturalne, jak i kulturowe, tu i teraz”.

Drawieński Park Narodowy nie poprzestanie na tym co już zostało zrobione. W bliskiej perspektywie jest jeszcze wiele pomysłów do zrealizowania, więc czas znowu zabrać się do pracy.

Drawieński Park Narodowy

Nowa oferta edukacyjna Drawieńskiego Parku Narodowego w ramach „Ekomuzeum”

Więcej o „Ekomuzeum Rzeki Drawy” znajduje się na stronie www.dpn.pl/ekomuzeum-rzeki-drawy

Data wydruku: 19.03.2025 23:35:51

Adres URL:

<http://www.dpn.pl/aktualnosci-ekomuzeum-rzeki-drawy/137-nowa-oferta-edukacyjna-drawienskigo-parku-narodowego-w-ramach-e.html>